

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра адміністративного і інформаційного права

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ОК 6. ТРАНСНАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРАВА ЛЮДИНИ
(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньо-професійної програми *Право*

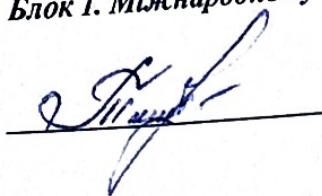
Галузь знань *D Бізнес, адміністрування та право*

за спеціальністю *D8 Право*

на другому (магістерському) рівні вищої освіти

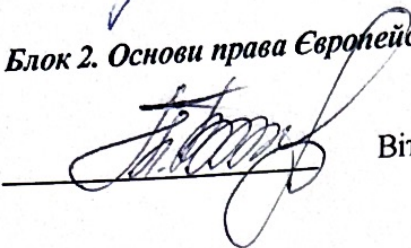
Розробники:

Блок 1. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини.

Тамара ЧЕРНАДЧУК, к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного і інформаційного права

Блок 2. Основи права Європейського Союзу (ЄС). Міжнародне приватне право.

Віта ТКАЧЕНКО, к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного і інформаційного права

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри адміністративного і інформаційного права	протокол від <u>11.06.2026</u> № <u>16</u>
	Завідувач кафедри <u>Іра</u> (підпис) <u>Ірина АРІСТОВА</u> (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Вікторія СТРЕЛЬНИК
(підпис)

Декан факультету, де реалізується освітня програма _____ Марина КУЗНЕЦОВА

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

Іван КРАВЧЕНКО

Наталія ПЕТРОВА

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації

І. Бар Наталія Барановська

Зареєстровано в електронній базі: дата: 22.07 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ					
1.	Назва ОК	ТРАНСНАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРАВА ЛЮДИНИ			
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра адміністративного і інформаційного права			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою якою є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Освітньо-професійна програма «Право», галузь знань «D Бізнес, адміністрування та право» за спеціальністю «D8 Право»			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)				
6.	Рівень НРК	Другий (магістерський) рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень			
7.	Семестр та тривалість вивчення	Дисципліна викладається на протязі одного навчального року в I семестрі: Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини; II семестр: Основи права Європейського Союзу (ЄС). Міжнародне приватне право.			
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС			
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл д.ф./з.ф.– 150/150 годин	Контактна робота(заняття)			Самостійна робота
		Лекційні години	Практичні /семінарські	Лабораторні	
		I семестр	24/4	-	
		II семестр	12/4	-	
10.	Мова навчання	Державна (українська)			
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Тамара Чернадчук, к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного і інформаційного права Віта Ткаченко, к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного і інформаційного права			
11.1	Контактна інформація	tchernadchuk@ukr.net tchernadchuk@snau.edu.ua tkachenkovita85@gmail.com			
12.	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент «Транснаціональне право та права людини» спрямований на формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системного розуміння сучасного міжнародного, європейського та транснаціонального правопорядку, а також механізмів захисту прав людини. Складається з двох взаємопов'язаних блоків. У межах першого блоку здобувачі опановують основи міжнародного публічного права, міжнародного захисту прав людини, особливості участі України у міжнародних організаціях і договірних механізмах, питання дії міжнародного права в національній правовій системі України, міжнародно-правові засоби вирішення спорів, практику міжнародних судових установ та Європейського суду з прав людини. Також розглядаються міжнародно-правові аспекти безпеки, територіальних змін, охорони навколишнього середовища та правових режимів морських, повітряних і космічних просторів. Другий блок присвячений праву Європейського Союзу та міжнародному приватному праву. Здобувачі вивчають правову природу ЄС, принципи верховенства і прямої дії права ЄС, систему його інституцій та юрисдикцію Суду Справедливості ЄС, правові засади європейської інтеграції України, положення Угоди про асоціацію Україна – ЄС та практику Верховного Суду щодо застосування норм права ЄС. У межах міжнародного приватного права			

		розглядаються приватноправові відносини з іноземним елементом, їх суб'єкти та особливості правового регулювання, колізійні норми, міжнародний цивільний процес, міжнародний комерційний арбітраж та альтернативні способи вирішення транскордонних спорів.
13.	Мета освітнього компонента	<i>Мета освітнього компонента:</i> формування у здобувачів системних знань про основні засади та механізми функціонування міжнародного, європейського та транснаціонального права, міжнародних стандартів і механізмів захисту прав людини, права Європейського Союзу та міжнародного приватного права, а також розвиток умінь аналізувати й застосовувати міжнародні договори, норми права ЄС, колізійні норми та практику міжнародних і національних судових інституцій для вирішення складних правових ситуацій у міжнародному та транскордонному контексті.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Дисципліна викладається в 2-х семестрах протягом навчального року. Передумовами вивчення освітнього компонента є базові знання з теорії та історії держави і права, конституційного, адміністративного, цивільного та кримінального права, а також розуміння основ правничої діяльності. Освітній компонент «Транснаціональне право та права людини» має міждисциплінарний характер і пов'язаний з освітніми компонентами, що формують загальні та спеціальні правничі компетентності, зокрема у сфері конституційного права, прав людини, європейської інтеграції, міжнародного та приватного права, правничої етики та вирішення правових спорів. Знання і навички, отримані під час вивчення ОК, використовуються при опануванні інших компонентів освітньої програми та під час професійної практики, науково-дослідної роботи і підготовки кваліфікаційної роботи.
15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності в Сумському національному аграрному університеті ґрунтується на базових цінностях і принципах чесності, відповідальності, справедливості, поваги, довіри, прозорості, персональної відповідальності та нетерпимості до порушень академічної доброчесності. Норми, що формують політику академічної доброчесності в СНАУ, закріплені у таких внутрішніх документах: Кодекс академічної етики та академічної доброчесності СНАУ (https://surli.cc/qusnwa); Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ (https://surl.li/tjraux); Положення про використання штучного інтелекту у СНАУ (https://surl.li/zkvosb). Перевірка робіт на ознаки академічного плагіату здійснюється за допомогою систем StrikePlagiarism.com. Обов'язковий перевірці підлягають кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти, рукописи дисертацій, монографій, підручників, посібників та статей; інші роботи перевіряються вибірково. Використання ШІ допускається як допоміжного інструменту для пошуку, структурування, редагування, перекладу чи попереднього аналізу інформації. При цьому автор має зберігати особисте авторство, критично перевіряти згенерований зміст, не подавати результати роботи ШІ як власний науковий результат та зазначати факт його істотного використання. Недоброчесним вважається використання ШІ для повного чи часткового виконання завдань замість здобувача, генерації недостовірних джерел, фальсифікації даних, обходу перевірки на унікальність, а також подання згенерованих результатів як власних без

		належного розкриття. В університеті формується нульова толерантність до академічної недоброчесності. За порушення цих норм здобувачі освіти притягуються до відповідальності згідно із Законом України «Про академічну доброчесність», спеціальними законами у сфері освіти і науки та внутрішніми нормативними документами СНАУ.
16.	Ключові слова	Ключові слова: міжнародне право, міжнародне публічне право, транснаціональне право, права людини, міжнародні стандарти прав людини, міжнародний захист прав людини, механізми захисту прав людини, Європейський суд з прав людини, міжнародні судові установи, міжнародні організації, міжнародні договори, міжнародно-правова відповідальність, право Європейського Союзу, Європейський Союз, європейська інтеграція, право ЄС, інституції ЄС, адаптація законодавства України до права ЄС, міжнародне приватне право, приватноправові відносини з іноземним елементом, колізійне право, колізійні норми, правовий статус іноземців, міжнародний цивільний процес, міжнародний комерційний арбітраж, альтернативне вирішення спорів.
17.	Посилання на курс у Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=6352

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Блок 1. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини.

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент буде здатен...»	Результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)										Як оцінюється РНД
	РН 1	РН 2	РН 4	РН 5	РН 10	РН 11	РН 12	РН 15	РН 17		
ДРН1. аналізувати сучасні підходи пізнання теорії міжнародного права (основних світоглядних концепцій і принципів, проблематики в визначенні базових категорій, юридичних понять), виокремлювати особливості взаємодії міжнародного права з правовою системою України в контексті міжнародних стандартів та стандартів права ЄСПЛ.				x	x		x			Проведення тестового модульного контролю. Практичні заняття 1-5, 7, 9, 11.	
РН2. визначати комплексні міжнародно-правові проблеми, пов'язані з забезпеченням належного дотримання принципу верховенства права суб'єктами міжнародного і національного права, враховуючи практику застосування окремих міжнародно- правових інститутів, обґрунтовувати правову позицію щодо відповідальності держави за порушення прав людини та наслідків таких порушень.	x	x	x	x						Практичні заняття 1-5, 7, 9, 11.	

захисту.									
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу		Рекомендована література	
	Аудит. робота	Сам. робота		
Осінній семестр денна/заочна				
Модуль I. Міжнародне публічне право				
	Лк	Пз/ сем. з	Сам. р.	
Тема 1: Суб'єкти міжнародного права та участь України у міжнародному співробітництві 1. Міжнародно-правові засади співробітництва України із суб'єктами міжнародного права. 2. Міжнародно-правові питання визнання у сучасній практиці. 3. Правові аспекти та форми участі України в міжнародних організаціях.	2/2	2	4/8	6.1.1. (5, 26, 34, 45-49, 52) 6.1.2. (1.2, 5, 8) 6.1.3. (1) 6.1.4. (6)
Тема 2. Міжнародні договори у правовій системі України. 1. Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України. 2. Співвідношення міжнародного права та національної правової системи України. 3. Механізми імплементації норм міжнародного права в національне законодавство.	2	2	4/8	6.1.1. (1-3, 25, 32-34, 16, 20, 63) 6.1.2. (1.2, 5, 8) 6.1.3. (1)
Тема 3. Міжнародно-правовий режим територій та просторів. 1. Підстави та засоби зміни державної території згідно з міжнародним правом. 2. Правовий статус та режим морських просторів: конвенційні механізми за участі України. 3. Міжнародно-правові засади статусу повітряних та космічних просторів	2/2	2	4/8	6.1.1. (5, 6, 16, 25, 35, 51, 53) 6.1.2. (1.2, 5, 8) 6.1.3. (1) 6.1.4. (2, 12)
Тема 4. Міжнародна безпека та охорона довкілля. 1. Правове регулювання застосування сили у міжнародних відносинах. 2. Системи колективної безпеки та місце в них України. 3. Міжнародні зобов'язання України у сфері охорони навколишнього середовища.	2	2/2	4/8	6.1.1. (5, 6, 8, 9, 13, 14, 16, 18, 25, 27, 31, 40-46, 50, 52) 6.1.2. (1.2, 5, 8) 6.1.3. (1) 6.1.4. (10, 11)
Тема 5. Вирішення міжнародних спорів. Відповідальність у міжнародному праві. 1. Міжнародно-правові засоби мирного вирішення спорів. 2. Практика розгляду спорів за участі України у міжнародних судових установах. 3. Наслідки та правові форми відповідальності за порушення міжнародно-правових зобов'язань.	-	4	6/8	6.1.1. (5, 17, 37, 38, 45, 46) 6.1.2. (1.2, 5, 8) 6.1.3. (1) 6.1.4. (4)
Всього за I Модуль:	8/4	12/2	22/32	
Модуль II. Міжнародний захист прав людини				
Тема 6. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини у сучасному світі. 1. Поняття та генеза міжнародно-правових стандартів прав	2	4	5/8	6.1.1. (4, 7-15, 17-26, 28-30, 36-39, 45, 46, 47)

людини. 2. Загальновизнані стандарти захисту прав індивіда у системі міжнародного права. 3. Класифікація прав людини у сучасних міжнародно-правових актах.				6.1.2. (1-4, 6-8) 6.1.3. (1) 6.1.4. (5, 7, 9, 1-13)
Тема 7. Міжнародні зобов'язання та механізми захисту прав людини в Україні. 1. Міжнародних зобов'язань України у сфері захисту прав людини. 2. Міжнародні (універсальні та регіональні) механізми контролю за виконанням зобов'язань. 3. Національні інституції захисту прав людини у світлі міжнародних стандартів.	2	4/2	5/8	6.1.1. (4, 7-15, 17-26, 28-30, 32, 36-39, 45, 46, 47) 6.1.2. (1-4, 6-8) 6.1.3. (1) 6.1.4.(1, 5, 7, 9, 1-13)
Тема 8. Європейська система захисту прав людини та правова система України. 1. Роль Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. для України. 2. Значення практики Європейського суду з прав людини для розвитку правової системи України. 3. Процесуальні аспекти реалізації рішень ЄСПЛ у національному судочинстві.	-	4/2	7/8	6.1.1. (10, 32, 38, 39, 33, 46, 47, 52) 6.1.2. (1-4, 6-8) 6.1.3. (1) 6.1.4. (1, 3, 6, 10, 13)
Всього за II Модуль:	4/2	12/2	17/32	
Всього:	12/6	24/4	39/64	
Весняний семестр				
Модуль 1. Основи права Європейського Союзу				
Тема 1. Вступ до навчального курсу. Правова природа Європейського Союзу. 1. Розвиток Європейських спільнот та ЄС. 2. Цілі та принципи ЄС. 3. Структура Європейського Союзу. 4. Права природа Європейських спільнот та ЄС. 5. Співвідношення Європейських Спільнот і ЄС та держав-членів.	-	2	4/6	6.2.1. (1, 7, 8, 9, 34) 6.2.2. (2, 9, 10) 6.2.3. (9, 21)
Тема 2. Поняття і система права ЄС. 1. Поняття, цілі та принципи права ЄС. 2. Джерела права ЄС. 3. Правовідносини, що регулюються правом ЄС. 4. Система права Європейського Союзу.	2/2	2/2	4/6	6.2.1. (1, 7, 8, 9, 34) 6.2.2. (2, 9, 10) 6.2.3. (9, 21)
Тема 3. Інституційна структура ЄС. 1. Загальні принципи побудови та функціонування інституційної системи. 2. Європейська Рада: склад, порядок формування, структура, організація роботи, повноваження. 3. Європейський парламент: склад, порядок формування, структура, організація роботи, повноваження. 4. Європейська комісія: склад, порядок формування, структура, організація роботи, повноваження, відповідальність. 5. Судова система ЄС.	2/2	2/2	4/6	6.2.1. (1, 8, 9, 34) 6.2.2. (2, 9, 10, 11) 6.2.3. (9, 21)
Тема 4. Основи правового положення людини і громадянина в ЄС. 1. Громадянство ЄС: підстави набуття та припинення. 2. Принципи правового положення людини і громадянина в ЄС.	2/-	2/-	4/6	6.2.1. (1, 6, 7, 9- 13, 16, 17, 27, 34) 6.2.2. (2, 9 - 11) 6.2.3. (9, 21_

3. Основні права та їх захист зі сторони ЄС. 4. Хартія ЄС про основні права 2000 р. 5. Гарантії прав людини та громадянина в ЄС.				
Тема 5. Правові основи зовнішньої політики та політики безпеки Європейського Союзу. 1. Становлення загальної зовнішньої політики та політики в області безпеки та оборони: • Європейське політичне співтовариство; • Маастрихтський та Амстердамський договори; • оборонна політика. 2. Інститути, інструменти та основні напрями загальної зовнішньої політики та політики в області безпеки: • зовнішня діяльність; • цілі та принципи; • інститути та інструменти; • основні напрями.	-	2/-	4/6	6.2.1. (1, 8, 9, 34) 6.2.2. (2, 9, 10, 11) 6.2.3. (9, 21)
Тема 6. Основи Шенгенського права. 1. Свобода пересування осіб в контексті міждержавного співробітництва. 2. Предмет, структура, джерела Шенгенського права. 3. Місце Шенгенського права в правовій системі ЄС.. 4. Візове регулювання. Єдина (шенгенська) віза. 5. Шенгенський простір. 6. Загальні правила пересування та перебування осіб в Шенгенській зоні.	-	2/-	5/6	6.2.1. (1, 8, 9, 34) 6.2.2. (2, 9, 10, 11) 6.2.3. (9, 21)
Всього за Модуль І	6/4	6/4	25/36	
Модуль 2. Міжнародне приватне право				
Тема 7. Поняття, предмет і система міжнародного приватного права 1. Поняття міжнародного приватного права. 2. Поняття та передумови виникнення „правовідносин з іноземним елементом”. 3. Предмет міжнародного приватного права та його правова природа. 4. Співвідношення матеріально-правового і колізійного методів регулювання в міжнародному приватному праві. 5. Система міжнародного приватного права як галузі права, науки та навчального курсу. 6. Джерела міжнародного приватного права	2/2	2/2	4/6	6.2.1. (5, 13, 6.2.2.(3-8, 12) 6.2.3. (12, 13, 17, 21, 25)
Тема 8. Колізійні норми та проблема кваліфікації в міжнародному приватному праві 1. Поняття і підстави колізій законів у міжнародному приватному праві. 2. Поняття колізійної норми, її особливості і структура. 3. Класифікація колізійних норм. 4. Типи формул прикріплення. 5. Сутність проблеми кваліфікації. Основні теорії кваліфікації	2/2	2/2	4/6	6.2.1 (13) 6.2.2. (1, 3-8, 12) 6.2.3. (3, 17, 19, 20, 23, 23, 26)
Тема 9. Суб'єкти міжнародного приватного права 1. Правові засади регулювання статусу фізичних осіб у міжнародному приватному праві. 2. Система правових актів, що регулюють правовий стан іноземців в Україні. 3. Майнові, підприємницькі та інші права іноземців в	2/-	2/-	4/5	6.2.1. (5, 13, 6.2.2.(3-8, 12) 6.2.3. (12, 13, 17, 21, 25)

Україні. 4. Основні питання правового статусу громадян України за кордоном. 5. Юридична особа як суб'єкт міжнародного приватного права. 6. Правові форми спільної господарської діяльності. 7. Міжнародні юридичні особи. 8. Держава як суб'єкт відносин міжнародного приватного права, типові сфери відносин. Імунітет держави та його види				
Тема 10. Колізійні питання речових прав та права інтелектуальної власності 1. Поняття, правова сутність і види речових прав. 2. Роль колізійних принципів «закон місцезнаходження речі» і 3. «особистий закон» власника. 4. Поняття і основні особливості інтелектуальної власності як об'єкта міжнародно-правового захисту. 5. Захист авторських прав. 6. Принцип національного режиму. Захист суміжних прав. 7. Роль патентних відомств різних держав як інституційних механізмів захисту прав на об'єкти промислової власності. 8. Колізійні питання права інтелектуальної власності.	2/-	2/-	4/5	6.2.1. (5, 13, 6.2.2.(3-8, 12) 6.2.3. (12, 13, 17, 21, 25)
Тема 11. Договірні зобов'язання в міжнародному приватному праві. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів 1. Поняття, види, форма зовнішньо-економічних договорів. 2. Колізійно-правові питання зовнішньо-економічних договорів. 3. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів: поняття, форма, порядок укладення, основні умови.	2/-	2/-	5/5	6.2.1. (5, 13, 6.2.2.(3-8, 12) 6.2.3. (12, 13, 18, 21, 25)
Тема 12. Транспортні зобов'язання в міжнародному приватному праві 1. Поняття «міжнародні перевезення вантажів, пасажирів і багажу». Види, особливості правового регулювання міжнародних перевезень. 2. Міжнародні морські перевезення. 3. Міжнародні залізничні перевезення. 4. Міжнародні автомобільні перевезення. 5. Міжнародні повітряні перевезення. 6. Міжнародні комбіновані перевезення.	2/-	2/-	5/5	6.2.1. (5, 13, 6.2.2.(3-8, 12) 6.2.3. (12, 13, 17, 21, 25)
Всього за Модуль 2	6/4	6/2	26/32	
Всього за рік	12/8	12/4	51/68	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кіль- кість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	Кіль кість годин
(осінній семестр)				

ДРН1 аналізувати сучасні підходи до пізнання теорії міжнародного права (основних світоглядних концепцій і принципів, проблематики в визначенні базових категорій, юридичних понять), виокремлювати особливості взаємодії міжнародного права з правовою системою України в контексті міжнародних стандартів та стандартів права ЄСПЛ.	- проведення лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - навчання через дослідження;	12/3	– додаткове опрацювання лекційного матеріалу; – збір та інтегрований аналіз практики судових установ за участю України; – проходження тренувального тестування; – підготовка аналітичних оглядів, письмова робота.	13/21
РН2. визначати комплексні міжнародно-правові проблеми, пов'язані з забезпеченням належного дотримання принципу верховенства права суб'єктами міжнародного і національного права, враховуючи практику застосування окремих міжнародно-правових інститутів, обґрунтовувати правову позицію щодо відповідальності держави за порушення прав людини та наслідків таких порушень.	– робота з літературними джерелами і міжнародно-правовими актами; – короткі презентації-роз'яснення щодо інтерпретації складних комплексних проблем транс національного права; – тематична дискусія з проблемних питань міжнародної відповідальності держави за порушення прав людини;	12/3	– додаткове опрацювання лекційного матеріалу; – підготовка до практичних і семінарських робіт; – проходження тренувального тестування; – письмова робота.	13/21
ДРН3. демонструвати механізми реалізації міжнародних зобов'язань України у сфері колективної безпеки, охорони довкілля та режиму морських просторів.; організувати процес, знайти правові рішення та побудувати алгоритм дій щодо порядку укладання, виконання та припинення дії міжнародних договорів України.	– робота з літературними джерелами і міжнародно-правовими актами; – практичні заняття-симуляції; – розбір кейсів щодо участі України у міжнародних конвенційних механізмах;	12/4	– додаткове опрацювання лекційного матеріалу; – розв'язання ситуаційних задач (Case-study); – проходження тренувального тестування; – розробка проєктів.	13/22
Всього годин		36/10		39/64
(Весняний семестр)				
ДРН1 аналізувати	• лекційне опрацювання	12/4	• опрацювання нормативних	17/22

правову природу Європейського Союзу, принципи верховенства та прямої дії права ЄС, систему інституцій ЄС та юрисдикцію Суду Справедливості ЄС; виокремлювати особливості взаємодії права ЄС із правовою системою України; визначати правові засади європейської інтеграції України та особливості застосування Угоди про асоціацію Україна – ЄС.	основних понять і принципів права ЄС; • аналіз установчих договорів та актів інституцій ЄС; • робота з практикою Суду Справедливості ЄС; • проблемна дискусія щодо взаємодії права ЄС і правової системи України.		джерел права ЄС; • підготовка аналітичних матеріалів щодо інституцій ЄС та Угоди про асоціацію; • пошук і аналіз практики Суду Справедливості ЄС; • проходження тренувального тестування; • підготовка правових висновків.	
ДРН2 визначати особливості приватноправових відносин з іноземним елементом, види колізійних норм та право, що підлягає застосуванню; обґрунтовувати вибір колізійної прив'язки та правову позицію у транскордонних спорах; демонструвати навички застосування норм міжнародного приватного права, міжнародного цивільного процесу та міжнародного комерційного арбітражу.	• пояснення теоретичних положень міжнародного приватного права; • розв'язання ситуаційних задач щодо вибору права; • аналіз колізійних норм і формул прикріплення; • кейс-аналіз транскордонних спорів; • аналіз судової та арбітражної практики.	6/2	• додаткове опрацювання лекційного матеріалу; • розв'язання ситуаційних задач (Case-study); • підготовка правових висновків щодо застосовного права; • аналіз судової та арбітражної практики; • проходження тренувального тестування.	17/23
ДРН3 демонструвати здатність комплексно застосовувати право ЄС та міжнародне приватне право у транскордонних правовідносинах; організовувати пошук міжнародних та європейських правових джерел, знайти належні правові норми і судову практику, побудувати алгоритм правового вирішення складної правової ситуації та обґрунтувати обраний спосіб захисту.	• комплексний аналіз транскордонних правових ситуацій; • практичні заняття з використанням правових баз даних; • моделювання алгоритмів правового вирішення спорів; • презентація та захист правових позицій; • обговорення способів захисту прав.	6/2	• пошуково-аналітичні завдання; • робота з міжнародними та європейськими правовими базами; • підготовка комплексного кейсу; • розроблення алгоритму правового вирішення ситуації; • підготовка та презентація правового висновку.	17/23
Всього годин		24/8		51/68

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
Осінній семестр			
1.	<i>Практичне заняття 1. Суб'єкти міжнародного права та участь України у міжнародному співробітництві</i> Методи навчання та оцінювання: аналіз кейсів щодо визнання нових держав та урядів	5 бала /5%	До 2 тижня
2.	<i>Практичне заняття 2. Міжнародні договори у правовій системі України.</i> Методи навчання та оцінювання: робота з базами даних договорів та цифровими ресурсами; аналітичні звіти щодо імплементації норм.,	5 бала /5%	До 3 тижня
3.	<i>Практичне заняття 3. Міжнародно-правовий режим територій та просторів.</i> Методи навчання та оцінювання: аналіз конвенційних механізмів за участі України.	5 бала /5%	До 4 тижня
4.	<i>Практичне заняття 4. Міжнародна безпека та охорона довкілля.</i> Методи навчання та оцінювання: дебати щодо систем колективної безпеки, оцінювання дискусійних навичок	5 бала /5%	До 5 тижня
5.	<i>Практичне заняття 5-6. Вирішення міжнародних спорів. Відповідальність у міжнародному праві.</i> Методи навчання та оцінювання: робота з базами даних та цифровими ресурсами щодо практики України у міжнародних судах,	5 бала /5%	До 6 тижня
6.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	15 балів /15%	До 7 тижня
Всього I Модуль		40 балів/40%	
7.	<i>Практичне заняття 7-8. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини у сучасному світі.</i> Методи навчання та оцінювання: підготовка студентами міні-лекцій про окремі покоління прав, оцінювання за критеріями якості презентації	5 балів /5%	До 8 тижня
8.	<i>Практичне заняття 9-10. Міжнародні зобов'язання та механізми захисту прав людини в Україні.</i> Методи навчання та оцінювання: аналіз реальних зауважень міжнародних органів до звітів України.	5 балів /5%	До 9 тижня
9.	<i>Практичне заняття 11-12. Європейська система захисту прав людини та правова система України.</i> Методи навчання та оцінювання: порівняння рішень ЄСПЛ та національних судів України.	5 балів /5%	До 10 тижня
12.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	15 балів /20%	До 11 тижня
Всього II Модуль		30 балів/30%	
13.	Іспит	30 балів /30%	До 12 тижня
Весняний семестр			
Модуль 1. Основи права ЄС			
1	<i>Практичне заняття 1. Тема 2. Поняття і система права ЄС</i> Методи навчання та оцінювання: аналіз джерел права ЄС, визначення системи та принципів права ЄС.	5 балів/ 5%	До 2 тижня
2	<i>Практичне заняття 2. Тема 3. Інституційна структура ЄС.</i> Методи навчання та оцінювання: аналіз повноважень інституцій ЄС та практичні завдання щодо їх компетенцій.	5 балів /5%	До 3 тижня
3	<i>Практичне заняття 3. Тема 4. Основи правового положення людини і громадянина в ЄС.</i>	5 балів/ 5%	До 4 тижня

	Методи навчання та оцінювання: аналіз Хартії ЄС про основні права та механізмів захисту прав людини в ЄС.		
4	Модульний контроль (тест множинного вибору)	20 балів/ 20%	До 5 тижня
5	Всього I Модуль	35 балів /35%	
Модуль 2. Міжнародне приватне право			
6	Практичне заняття 4. Тема 7. Поняття, предмет і система міжнародного приватного права Методи навчання та оцінювання: аналіз правовідносин з іноземним елементом, джерел та методів міжнародного приватного права.	5 балів/ 5%	До 7 тижня
7	Практичне заняття 5. Тема 8. Поняття, структура та види колізійних норм Методи навчання та оцінювання: розв'язання ситуаційних задач щодо вибору колізійної прив'язки та застосовного права.	5 балів /5%	До 8 тижня
8	Практичне заняття 6. Колізійні норми та проблема кваліфікації в міжнародному приватному праві Методи навчання та оцінювання: аналіз проблеми кваліфікації, класифікації колізійних норм та обґрунтування правової позиції.	5 балів/ 5%	До 9 тижня
9	Модульний контроль (тест множинного вибору)	20 балів/ 20%	До 10 тижня
10	Всього II Модуль	35 балів /35%	
11	Іспит	30 балів /30%	До 12 тижня

**5.2.2. Критерії оцінювання
Осінній семестр**

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
здатність дискутувати зі складних проблем	0-14 балів Вимоги щодо завдання не виконано	15-29 балів Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	30-36 балів Виконано усі вимоги завдання	37-40 балів Виконано усі вимоги завдання, продемонстрована креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Вирішення задач і ситуаційних завдань, здатність дискутувати зі складних проблем	Задача розв'язана невірно; відповідь на ситуативне завдання є необґрунтованою та алогічною	Відповідь на ситуаційне завдання є недостатньо аргументований; алгоритм розв'язку задачі є вірним, однак допущені помилки	Відповідь на ситуаційне завдання є недостатньо аргументовано; алгоритм розв'язку задачі є вірним, однак допущені незначні помилки	Відповідь містить послідовний та аргументований розв'язок задачі (ситуації)
Модульний контроль (тести множинного вибору)	0-11 балів Залежить від кількості вірних відповідей на тест	12-21 балів Залежить від кількості вірних відповідей на тест	22-27 балів Залежить від кількості вірних відповідей на тест	28-30 балів Залежить від кількості вірних відповідей на тест
Іспит	0-7 балів	8-15 балів	16-27 балів	28-30 балів

	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань відсутні або недостатньо розкриті	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань недостатньо розкриті	Студент достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань розкриті	Студент гарно орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань повністю розкриті
--	--	---	---	--

Критерії оцінювання (весняний семестр)

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Весняний семестр				
Практичні заняття, здатність аналізувати та аргументувати правову позицію	0-1 бал	2-3 бали	4 бали	5 балів
Практичні заняття, здатність аналізувати та аргументувати правову позицію	Завдання не виконано або відповідь неправильна, без правового обґрунтування	Більшість вимог виконано, але відповідь недостатньо аргументована, наявні окремі помилки	Виконано всі основні вимоги, відповідь правильна та достатньо аргументована	Виконано всі вимоги, відповідь послідовна, аргументована, продемонстровано самостійність і здатність застосовувати норми права
Модульний контроль (тести множинного вибору)	0-7 балів	8-13 балів	14-17 балів	18-20 балів
Модульний контроль (тести множинного вибору)	Залежить від кількості правильних відповідей у тесті	Залежить від кількості правильних відповідей у тесті	Залежить від кількості правильних відповідей у тесті	Залежить від кількості правильних відповідей у тесті
Іспит	0-7 балів	8-15 балів	16-27 балів	28-30 балів
Іспит	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань відсутні або недостатньо розкриті	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань недостатньо розкриті	Студент достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань розкриті	Студент гарно орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань повністю розкриті

5.3. Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
(осінній семестр)		
1.	Усне (письмове) опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2.	Письмовий зворотний зв'язок на есе	Протягом 1 тижня після складання
3.	Проходження тестування модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу
(весняний семестр)		
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2	Проходження тестування з атестації та модульного контролю зі зворотнім зв'язком із викладачем	У відповідності до графіку навчального процесу

3	Проходження тестування після закінчення вивчення кожної теми для самостійного контролю знань та підготовки до складання заліку (іспиту)	Регулюється студентом самостійно
4	Захист практичних робіт	Через тиждень після їх здачі
5	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над практичними роботами упродовж занять	Упродовж всього семестру

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини

6.1 Основні джерела

6.1.1. Нормативно-правова база

- Віденська конвенція про право міжнародних договорів (1969). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text
- Віденська конвенція про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями (1986). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a04#Text
- Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів (23 серпня 1978 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_185#Text
- Виконавчий регламент Конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. Документ 995_721
- Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами у відповідності з Статутом ООН (від 24 жовтня 1970). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569#Text
- Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла від 27 січня 1967 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text
- Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право від 20 грудня 1996 р. URL.: http://zakon.nau.gov.uk/doc/?code=995_769
- Додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру, вчинених через комп'ютерні системи. Міжнародний документ від 28.01.2003 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_687#Text
- Другий додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність. Міжнародний документ від 12 травня 2022 р.(відкритий до підписання)
- Європейська конвенція про здійснення прав дітей (Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 25.01.1996) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_135#Text
- Женевські конвенції 1949 року та додаткові протоколи до них. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
- Загальна декларація прав людини (10 грудня 1948 року) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
- Київський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (ратифіковано Законом N 1430-IV (1430-15) від 04.02.2004) URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801#Text
- Конвенція про кіберзлочинність ратифікована Законом України від 07.09.2005 р. № 2824–IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text
- Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (13 грудня 2006 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
- Конвенція ООН з морського права (Монтего-Бей, 10 грудня 1982 року) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_057#Text
- Конвенція про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах. Міжнародний документ від 02.07.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_001-19#Text
- Конвенції про міжнародне співробітництво розслідування та переслідування злочину геноциду, злочинів проти людяності, воєнних злочинів та інших міжнародних злочинів.(Люблян, 26 травня 2023 р.) URL: <https://www.gov.si/en/registries/projects/mla-initiative/#e52197>
- Конвенція ООН про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами (02.12.1949) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_162#top

20. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (10.12.1984 р.) URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text
21. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950) URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
22. Конвенція про правовий статус біженців від 28 липня 1951 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text
23. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.) URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text
24. Конвенція ООН про права дитини (20 листопада 1989 року.) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
25. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
26. Конституція ЮНЕСКО (Лондон, 16 листопада 1945 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_014#Text
27. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 05.12.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text
28. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 19.10.1973р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
29. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 19.10.1973р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
30. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965 р.) URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text
31. Паризька угода. Міжнародний документ від 12.12.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161#Text
32. Про Національну стратегію у сфері прав людини. Указ Президента України від 26 березня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text>
33. Про міжнародні договори України. Закон України № 1906-IV від 29 червня 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
34. Про правонаступництво України: Закон України N 1543-XII від 12 вересня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12#Text>
35. Про державний кордон України. Закон України № 777-XII від 04 листопада 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text>
36. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту. Закон України № 3671-VI від 8 липня 2011 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
37. Про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду : висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України від 11 липня 2001 року №3-в/2001 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01#Text>
38. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини. Закон України від 23 лютого 2006 року N 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
39. Про Заяву Верховної Ради України "Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод" Постанова Верховної Ради України; Заява від 21.05.2015 № 462-VIII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/462-19#Text>
40. Про національну безпеку України. Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
41. Рамкова конвенція про зміну клімату та Конвенція про біологічне різноманіття(Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку, що відбулася в 1992 р в Ріо-де-Жанейро). URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text
42. Регламент (ЄС) 2024/1781 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року про встановлення рамок для встановлення вимог до екодизайну для стійких продуктів, внесення змін до Директиви (ЄС) 2020/1828 та Регламенту (ЄС) 2023/1542 та скасування Директиви 2009/125/ЄС.URL:<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02024R1781-20240628>

43. Резолюції про історичну відповідальність держав за збереженням природи Землі для теперішнього і майбутнього поколінь 1980 р. і Всесвітньої хартії природи 1982 р.(Генеральною Асамблеєю ООН). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_453#Text
44. Р Резолюція CM/Res(2023)3 Про встановлення Розширеної часткової угоди про Реєстр збитків, завдання агресією Російської Федерації проти України. Міжнародний документ, Статут від 12.05.2023 . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/961_001-23#Text
45. Римський статут міжнародного кримінального суду від 17.07.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588/ed20240821#Text
46. Статут Організації Об'єднаних Націй та Статут Міжнародного Суду ООН (Сан-Франциско, 26 червня 1945 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text
47. Статут Ради Європи. (Лондон, 5 травня 1949 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001#Text
48. Статут Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО). Міжнародний документ від 16 жовтня 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c17#Text
49. Статут Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ). Міжнародний документ від 26 жовтня 1956 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_164#Text
50. Стокгольмська декларація 1972 р. (16 червня 1972 р на Конференції ООН з проблем навколишнього середовища). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_454#Text
51. Угода між Урядом України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях. Міжнародний документ від 25.01.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/982_001/ed20081030#Text
52. Угода між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Міжнародний документ від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
53. Чиказька конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 7 грудня 1944 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text

6.1.2. Підручники, посібники

1. Актуальні проблеми міжнародного права та права Європейського Союзу: підручник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності «D9 Міжнародне право». Кузьменко О.В., Замирига А.В., Чорна В.Г. та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 564 с
2. Довідник з підготовки до ЄДКІ за спеціальністю 081 Право на другому (магістерському) рівні вищої освіти: навчальний посібник / під ред. О. В. Кузьменко, В. Г. Чорної. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 436 с.
3. Гриб Г. М., Гребенюк Д. О., Дронов В. Ю. Міжнародний захист прав людини: навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищ. осв. галузі знань 08, спец. 081 «Право» та галузі знань 29, спец. 293 «Міжнародне право» [Електронне видання] / уклад.: Г. М. Гриб, Д. О. Гребенюк, В.Ю. Дронов ; Нац. ун- т «Одеська юрид. академія». Одеса, 2025. 144 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/29515>
4. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. О. Б. Онишко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%69I.%20-%D0%20%D0%6C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>.
5. Міжнародне публічне право: основи теорії: навч.-метод. посіб. / Х. Н. Бехруз, С. С. Андрейченко, М. В. Грушко та ін. Одеса: Юридика, 2023. 252 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.23474>
6. Манукян В. І. Страсбурзьке право. Європейський суд з прав людини. Теорія, принципи, практика / Вячеслав Манукян. – Київ : Норма права, 2023. 596 с.
7. Рішення Європейського Суду з Прав Людини. Захист прав людини і основоположних свобод в кримінальному судочинстві (2022-2024) / Під заг. ред. Копотуна І. М. — Київ : «Центр учбової літератури», 2024. — 328 с.
8. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 628 с

6.1.3. Методичне забезпечення

1. Навчально - методичний комплекс з дисципліни «Транснаціональне право та права людини», на платформі Moodle, CHAY, 2026 рік.

6.1.4. Інші джерела

1. **Чернадчук Т.О.**, Ланін В.П. Імплементація транснаціональних стандартів прав людини у фінансово-правовому механізмі соціального забезпечення в Україні. Європейські перспективи. 2026. № 2. Частина 1. С. 214-222. DOI <https://doi.org/10.71404/EP.2026.2-1.28> URL: https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2026-2-1/EP_2026_2_1_213.pdf
2. **Чернадчук Т.О.** Окремі питання правового статусу тимчасово окупованих територій у світлі переговорного процесу щодо припинення російської агресії проти України. Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (13-17 квітня 2026 р.). Суми, 2026. С. 483.
3. **Чернадчук Т.О.**, Томурко В.О.. Європейський досвід цифровізації соціального забезпечення та його імплементація у фінансово-правові засади публічного управління в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство. Електронне наукове видання. 2025. № 5. Частина 2. С. 371-375. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.57> URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/10/APP_05_2025_part-2.pdf
4. **Чернадчук Т.О.**, Бісьмак В.В. Міжнародно-правова відповідальність у сучасному світі: проблеми та перспективи. Право. UA. 2025. №3. С.279-284. DOI: <https://doi.org/10.71404/LAW.UA.2025.3.39> URL: https://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/Pravo-ua-2025-3/Pravo_ua_2025_3_279.pdf
5. **Тамара Чернадчук.** Щодо захисту культурної спадщини України в умовах російської агресії. Science and Information Technologies in the Modern World: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. October 1-3, 2025.. С. 71-75. DOI 0.70286/ISU-01.10.2025 URL: https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2025/10/Athens_Greece_01.10.25.pdf
6. Віта Ткаченко, **Тамара Чернадчук.** Адаптація українського законодавства до законодавства ЄС у сфері публічного управління. Соціологія права. 1-2 / 2025. С. 208-213 DOI <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2025-1.36>
7. Klochko, A., **Chernadchuk, T.**, Klietsova, N., ... Bryzhan, Y., Kyrylenko, V. Economic and legal principles of social protection of military personnel: World experience and Ukraine. Edelweiss Applied Science and Technology, Vol. 8 No. 5 (2024), p. 735–746. DOI: 10.55214/25768484.v8i5.1739 URL: <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i5.1739>
8. **Тамара Чернадчук**, Даша Василенко. Окремі теоретико-правові питання щодо підвищення іміджу України на міжнародному рівні. Молодий вчений. 2024. № 6 (130). С. 147-151. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6-130-17>
9. Utkina, M.; Bondarenko, O.; **Chernadchuk, T.**; Chernadchuk, O. Intellectual Property Rights on Objects Created by Artificial Intelligence. Law, State and Telecommunications Review, [S. l.], v. 15, n. 1, p. 85–105, 2023. DOI: 10.26512/lstr.v15i1.41729.
10. **Чернадчук Т.О.**, Березовська В. О.. Політика Європейського Союзу щодо боротьби з тероризмом: аналіз законодавства Європейського Союзу та деяких національних антитерористичних програм. Науковий журнал «Правова держава». № 48 „2022. С.66-76 URL: <http://pd.onu.edu.ua/issue/view/16024/8974>
11. **Чернадчук Т.О.**, До питання боротьби з кіберзлочинністю в сфері протидії загрози інформаційній безпеці країни в умовах цифрової трансформації. Науковий журнал «Приватне та публічне право». 2021. № 1 С.54-59. http://pp-law.in.ua/archive/1_2021/11.pdf
12. **Чернадчук Т.О.**, Кравченко Т.О., Щодо питання правового визначення та особливостей військової окупації. Науковий журнал «Приватне та публічне право». 2022. № 3 С.103-108 URL: http://pp-law.in.ua/archive/3_2022/17.pdf
13. **Chernadchuk, T.**, Yasylnok, D., Gordieiev, V., Klietsova, N., & Boiko, V. (2022) The European court of human rights, its judicial lawmaking and its impact on the case law of national courts. Ad Alta: Journal of interdisciplinary research, 12(1), XXVII, 176-180.

6.1.5. Додаткові джерела

Офіційні веб-сайти органів державної влади України

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index//>
2. Міністерство закордонних справ України: офіційне інтернет-представництво. Режим доступу до електронних ресурсів : <http://mfa.gov.ua/ua>
3. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. Режим доступу до електронних ресурсів : <https://www.msp.gov.ua/>
4. Президент України : офіційне інтернет-представництво. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.president.gov.ua/>.

Основи права Європейського Союзу (ЄС). Міжнародне приватне право

6.2.1. Нормативно-правова база

1. Амстердамський договір від 02.10.1997 URL: https://europa.eu/europeanunion/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_of_amsterdam_en.pdf.
2. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19-20. Ст. 179. 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>.
3. Генеральна угода з тарифів і торгівлі, 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_003.
4. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
5. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН, 1970 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
6. Директива 2004/38/ЄС про право громадян Союзу і членів їхніх родин вільно пересуватися та проживати в межах територій держав-членів від 29.04.2004. Офіційний вісник. L 158, 30.4.2004, р.
7. Договір про функціонування ЄС від 25.03.1957. URL: <https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016E/TXT>.
8. Договір про Європейський Союз від 07.02.1992. URL: https://europa.eu/europeanunion/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf.
9. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 8 липня 2011 р. № 3671-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 16. Ст. 146 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>.
10. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 року № 2235-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.
11. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
12. Закон України «Про імміграцію» від 7 червня 2001 року № 2491-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 41. Ст. 197. 26. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>.
13. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
14. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24 лютого 1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>
15. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 року 1906-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50. Ст. 540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
16. Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» від 21 січня 1994 року 3857-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 18. Ст. 101 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>.
17. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19-20. Ст. 179. 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>.
18. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу» від 8 квітня 1999 року № 581-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 19. Ст. 179 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/581-14#Text>.
19. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
20. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

21. Конвенція з питань цивільного процесу 1954 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_083#Text
22. Конвенція ООН з морського права, 1982 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_057.
23. Конвенція ООН про статус біженців, 1951 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_011.
24. 2019 р. URL: <https://assets.hcch.net/docs/806e290ebbd8-413d-b15e-8e3e1bf1496d.pdf>
25. Конвенція про юрисдикцію, визнання та виконання судових рішень у цивільних та комерційних справах 2007 р. URL: <https://eur.lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2007:339:FULL&from=EN>
26. Конвенція про юрисдикцію, визнання та виконання судових рішень у цивільних та комерційних справах 2007 р. URL: <https://eur.lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2007:339:FULL&from=EN> Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
27. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
28. Лісабонський договір від 13.12.2007. URL: <https://eur.lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=OJ:C:2007:306:TOC>.
29. Ніщський договір від 26.02.2001. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:12001C/TXT>.
30. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 15. Ст. 1028.
31. Про основні засади внутрішньої і зовнішньої політики України: Закон України від 01.07.2010. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 40. Ст. 1452.
32. Статут ООН, 1945 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
33. Угода про заснування Світової організації торгівлі 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text
34. Хартія основоположних прав Європейського Союзу від 07.12.2000. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=EN>.
35. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
36. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

6.2.2. Основні джерела (Підручники, посібники, монографії)

1. Акіменко Ю.Ю., Белогубова О.О., Мануїлова К.В., Войтович П.П., Каленберг-Сандул, О.К. Міжнародне публічне та приватне право сучасності: навчально-методичний посібник. Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. 99 с.
2. Аракелян М. Р. Право Європейського Союзу : навч.-метод. посіб. для практ. занять та самостійної роботи / М. Р. Аракелян, Ю. Ю. Акіменко та ін. ; за ред. Х. Н. Безруза ; НУ «ОЮА». – Одеса : Фенікс, 2024. – 173 с. – (Сер.: Навчально-методичні посібники). Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.27702>
3. Вайцеховська О.Р., Руденко О.В. Міжнародне приватне право: загальна частина: навчально-методичний посібник. Х.: Право, 2023. 256 с. URL: <https://cutt.ly/SeTgFwcj>
4. Міжнародне приватне право. Навчальний посібник. Практикум / В.О. Бажанов, О.О. Білик-Ромашенко, Т. В. Боднар, Е.М. Грамацький, І.А. Діковська, А.О. Кодинєць, О.В. Кохановська, Р.А. Майданик, Л.В. Панова, Ю.Д. Притика, Л.І. Радченко, В.В. Цюра / кер. авт. кол. д-р юрид. наук, проф. І. А. Діковська. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 368 с.
5. Міжнародне приватне право: навч. посіб., практикум / [В.О. Бажанов та ін.]. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 365 с.
6. Міжнародне приватне право: навчально-методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня; галузь знань - 08 «Право», спеціальність - 081 «Право»/ Укл.: Волощук О.Т. Чернівці, 2024. 60 с.
7. Міжнародне приватне право: особлива частина: навч.-метод. посіб. / О.Р. Вайцеховська, О.В. Руденко. Харків: Право, 2023. 520 с.
8. Міжнародне публічне та приватне право сучасності : навчально-методичний посібник / Ю. Ю. Акіменко, О. О. Белогубова, К. В. Мануїлова, П. П. Войтович, О. К. Канєнберг-Сандул. Львів: Видавець Кошовий Б.-П. О., 2023. 99 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/bitstreams/d3433b25-3d4f-43cea73769f8c11cb3e0/download>

9. Право Європейського Союзу : академічний курс : підручник : 2-ге вид., доповнене і виправлене / В. І. Муравйов, Н. Б. Мушак, Ю. О. Волошин ; за ред. В. І. Муравйова. – Київ-Одеса : Фенікс, 2023. – 436 с. ISBN 978-966-928-699-4
10. Право Європейського Союзу: навч.-метод. посіб. для практ. занять та самостійної роботи /за ред. Х. Безруза; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2024. 173с. URL:<https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dd2614d1-5a09-43f1-833b-a4c992413fd1/content>
11. Право Ради Європи та практика ЄСПЛ : навч.-метод. посіб. / за ред. Х. Н. Бехруза ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2023. 120 с.
12. Цибульська О.Ю. Міжнародне приватне право: навч.-метод. посіб. для бакалаврів спец. 293 «Міжнародне право»; за ред. Х.Н. Бехруза; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2022. 59 с.
13. Цивільний процес: навч. посіб./ [О.Г. Бортнік, О.Л. Зайцев, В.А. Кройтор та ін.]; за заг. ред. проф. В.А. Кройтора; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 336 с.

6.2.3. Допоміжні

1. Lukianets-Shakhova, V., Pysarchuk, V., Sokh, K., Malatsai, I., & **Tkachenko, V.** (2024). Ukraine's journey towards European integration: Successes and future outlook. *Multidisciplinary Reviews*, 8,2024spe077. doi.org/10.31893/multirev.2024spe07
2. Lykhova, S.Y., Maistro, D.M., **Tkachenko, V.V.**, Shestakova, S.O., Mikhaylichenko, M.A. Animal welfare: European standards as a basis for reforming national legislation in Ukraine. *Nativa*. 2023, 11(2), P. 264–271. URL:<https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85171765923&origin=resultslist&sort=plf-f>
3. Антонюк Р. О., **Ткаченко В. В.** Колізійні проблеми шлюбно-сімейних відносин у міжнародному приватному праві. Науковий вісник публічного та приватного права. Випуск 3, 2023. С. 18-23 <http://www.nvppp.in.ua/vip/2023/3/3.pdf>
4. Арістова І. В., **Ткаченко В. В.** Адаптація національного законодавства у сфері штучного інтелекту до законодавства Європейського Союзу. Юридичний науковий електронний журнал. №3/2026. С. 58-62 <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-3/10>
5. **Віта Ткаченко, Тамара Чернадчук.** Адаптація українського законодавства до законодавства ЄС у сфері публічного управління. Соціологія права. 1-2 / 2025. С. 208-213 <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2025-1.36>
6. Волошук О.Т., Гетманцев М.О. Арбітрабельність комерційних спорів у світлі права Європейського Союзу. *Юридична Україна*. 2022. № 5. С. 40-Волошук О.Т., Гетманцев М.О. Інституційні арбітражі: поняття, специфічні риси та особливості правового регулювання організації та діяльності. *Юридична Україна*. 2023. № 3. С. 30-38. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/YurUkr-3_2023_ok%20(1).pdf
7. Волошук О.Т., Гетманцев М.О. Міжнародні інституційні арбітражі: специфічні риси та види. *Юридична Україна*. 2023. № 4. С. 26-33. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/YurUkr-3_2023_ok%20(1).pdf
8. Волошук О.Т., Гетманцев М.О. Порушення публічного порядку ЄС як підстава відмови у визнанні та виконанні арбітражних рішень на територіях держав-членів ЄС. *Юридична Україна*. № 7. 2022. С. 33-42.
9. Волошук О.Т., Гетманцев М.О. Принцип національної автономії та принцип необхідності ефективного застосування права ЄС при вирішенні спорів в міжнародних комерційних арбітражах: проблеми співвідношення. *Юридична Україна*. № 6. 2022. С. 19-25.
10. Дербак В.І. Транскордонне співробітництво як сучасна правова категорія. *Аналітично-порівняльне правознавство*: електронне наукове фахове видання. 2022. Вип. 2. С. 322- 326.
11. Калинюк С.С. Сутність правового простору: національні та міжнародні засади. *Науковий Вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право, 2022. Випуск № 71. С. 348-355.
12. Калинюк С.С. Тлумачення міжнародних договорів. *Закарпатські правові читання: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції* (27-28 травня 2021 року, м. Ужгород. С. 274-279.

13. Матвєєва А.В. Актуальні трансформаційні процеси у міжнародному приватному праві. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2022. №1 (43). С. 64–72. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/365/346>
14. Матвєєва А.В., Панченко В.В. Міжнародна торгівля у сфері транспортних послуг особливості правового регулювання. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2023. № 1 (45). С. 76-85.
15. Мироненко І. Застосування ІНКОТЕРМС при складанні господарських угод. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2024. № 64. С. 203-213.
16. Михайлів М.О. Правове регулювання відносин спадкування в міжнародному приватному праві: монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 2022. 520 с.
17. Міжнародне публічне та приватне право сучасності: навчально-методичний посібник / Ю.Ю. Акіменко, О.О. Белогубова, К.В. Мануїлова, П.П. Войтович, О.К. Каненберг-Сандул. Львів: Видавцє Кошовий Б.-П. О., 2023. 99 с.
18. Правове регулювання відносин спадкування в міжнародному приватному праві / М.О. Михайлів; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 519 с.
19. Стрельцова С.Д. Проблеми колізійного права: розвиток принципу тісного зв'язку. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Одинадцять юридичні диспути з актуальних проблем приватного права», присвячені пам'яті С.В. Васковського (до 25-річчя заснування економіко-правового факультету). Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 26 травня 2023 року. С. 34-38.
20. **Ткаченко В. В.** Джерела колізійного регулювання спадкових відносин. Соціологія права. 1-2 / 2024. С. 94-97 URL: <http://www.soclaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2024/1-2/20.pdf>
21. **Ткаченко В. В.** Реалізація принципу недискримінації у вторинному законодавстві ЄС. Прикарпатський юридичний вісник. Випуск 2 (55), 2024. С. 141-144 URL: http://pjv.nuoua.od.ua/v2_2024/30.pdf
22. **Ткаченко В. В.**, Кравченко І. О. Інтеграція України у європейський цифровий простір: правовий та технологічний аспект. Юридичний бюлетень. 2025. №36. С. 74-80 DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2025.36.08>
23. **Ткаченко В.В.** Питання колізійного регулювання договірних зобов'язань. Юридичний науковий електронний журнал (Категорія "Б"). 2022. С. 152-158. URL: <https://maup.com.ua/assets/files/expert/12/13.pdf>
24. **Ткаченко, В. В.** Міжнародні системи захисту прав людини: універсальні та європейські механізми і їх імплементація в правопорядок України. Український політико-правовий дискурс, №23(2026). <https://doi.org/10.5281/zenodo.20653195>
25. Цибульська О.Ю. Міжнародне приватне право: навч.-метод. посіб. для бакалаврів спец. 293 «Міжнародне право» / О.Ю. Цибульська; за ред. Х.Н. Бехруза; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2022. 59 с.
26. Шишкарєв К.Б. Міжнародне приватне право в аспекті космічного права. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 5. С. 258-261.
27. Шкурська І.С. Деякі питання укладення шлюбу громадянина України з іноземним елементом. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 240–243.

6.2.4.Інформаційні ресурси

<http://echr.coe.int> - Європейський суд з прав людини.
<http://eu.prostir.ua> – Європейський простір
<http://eu-directory.ea-ua.info> - Довідник з євроінтеграції
<http://europa.eu.int> - Веб-портал Еуропа (Європа)
<http://europa.eu.int> - Європейський Союз.
<http://europa.eu.int> – офіційний ресурс, присвячений Євросоюзу
<http://europa.eu.int/eur-lex/lex> - європейське законодавство
<http://ukraine-eu.mfa.gov.ua> - Представництво України при Європейському Союзі
<http://www.ceps.be> - центр європейських політичних досліджень
<http://www.delukr.cec.eu.int> - Представництво Європейської Комісії в Україні
<http://www.euabc.com> - Інтернет-гласарій термінів ЄС

<http://www.euro.eu.int> - інтернет-ресурс, присвячений валюті євро
<http://www.eurolib.kiev.ua/ua/> - Віртуальна бібліотека з європейської інтеграції
<http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
<http://www.tacisto.uralinfo.ru/es.html> - інтернет-ресурс, присвячений ЄС
<http://www.un.org> - ООН.
<http://www.wtj.com> - Всесвітня торговельна організація.
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws> - Законодавство України. Верховна Рада України: офіц. веб-портал.
<https://icac.org.ua/> - Міжнародний комерційний арбітражний суд при ТПП України.
<https://iccwbo.org/> - Міжнародна торгова палата (ICC)
<https://icsid.worldbank.org/> - Міжнародний центр врегулювання інвестиційних спорів (ICSID)
<https://reyestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень України.
<https://uncitral.un.org/> - Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (UNCITRAL).
<https://www.hcch.net/en/home> - Гаазька конференція з міжнародного приватного права.
<http://www.europa.dovidka.com.ua> - Глосарій термінів Європейського Союзу